

از دکتر موسی جوان

اوستا و زردشت

در پاسخ مقاله آقای دکتر فرهاد آبادانی

آقای دکتر آبادانی در مقاله خود یاد آور شده است که واژه اهوره در کتاب اوستا از لفظ اسوره هندی یعنی خداوند اشتقاق یافته است و من پاسخ دادم که این وجه اشتقاق از اختراعات پارسیان هندوسان است و حقیقت ندارد زیرا نه اسوره در اصطلاحات فلسفه هندی در معنی خداوند آمده و نه واژه های هر مزد و اهوره مزدا با لفظ اسوره ASURA کوچکترین ارتباط و تناسب دارد بلکه اسوره در کتاب ریگ ودا و همچنین در دائرة المعارف انگلیسی لاروس که عبارت راعینا نقل کردیم در معنی غفرت و دیو و شیطان، از دشمنان خدایان هندی بشمار آمده و محال است زردشت نام خداوند نیگو کار خود را از غفریتان هندی برگزیده باشد و بالعکس لفظ هر مزد یا او هر مزد یا اهوره مزده از دو واژه هور فارسی یعنی نور و روشنی و همچنین مزده بمعنی دانا ترکیب یافته است و اگر هم در کتاب اوستا بالخصوص در هر مزد یشت لفظ اهورا AHURA در معنی سرور و مولایی از صفات خدای زردشت آمده در ردیف بیست نام دیگری است که در این یشت برای هر مزد شمرده شده است و منافات ندارد، واژه اهوره از یک طرف در معنی سرور و مولا از نامهای هر مزد باشد و از طرف دیگر در لغتنامه های فارسی مانند واژه های هورنه و هورخش و خور و فرو خره از هور بمعنی روشنی گرفته شده باشد همچنانکه لفظ محمد دولت بمعنی ستوده و در اصطلاح نام شخص است و همچنین الفاظ حسن و حسین بمعنی زیبا آمده و در اصطلاح نام اشخاص میباشد. این بود خلاصه ای از آنچه در مقاله پیشین یاد نمودیم.

اما باید دید چه علت داشته است که آقای دکتر آبادانی و یاکسی که مقاله را در مجله استرالیایی انتشار داده به چنین استدلال غلط و نادرست مبادرت نماید. از توجه در این علت واضح خواهد شد که آقای دکتر آبادانی دلیل و مطلب خود را در تطبیق اهورا با اسوره هندی از کتاب آقای ابراهیم پورداود اقتباس کرده و از این امر ضمناً روشن خواهد شد که ترجمه های فارسی آقای پورداود از جزوات اوستا بچه اندازه و تا چه حد بی اعتبار و مخدوش میباشد

و یا این ترجمه‌ها در کدام قسمت با صدها ترجمه‌های اروپائی اختلاف دارند. آقای پورداود در کتاب ادبیات مزدیسنا جلد اول صفحه ۳۵ چنین مینویسد (اینک باید ببینیم معنی این دو کلمه اهوره و مزده که هر يك جداگانه یا پیوسته بهمدیگر اسم مخصوص خدای زردشت گردیده چیست؟ اهوره مزده و اسوره دروید برهمنان هندی غالباً از برای پروردگاران بزرگ استعمال شده است).

آقای پورداود در پایان دو دیباچه خود یکی در جلد اول و دیگری در جلد دوم ادبیات مزدیسنا تصدیق نموده که ترجمه‌های او در چهل سال قبل تحت نظر عده‌ای از روحانیان و موبدان پارسی در شهر بمبئی انجام شده و نام بعضی از این موبدان را ذکر کرده و بر روی جلد ترجمه‌ها قید شده که مصارف چاپ آنها از محل اوقاف پشوتن مارکر پارسی بوسیله انجمن زرتشتیان بمبئی پرداخت شده است.

بنابراین واضح است که ترجمه‌های فارسی و تفسیر جزوات اوستا بر طبق این ترجمه‌ها بنام آقای پورداود از کتابهای تبلیغات دینی پارسیان هندی است و مدت چهل سال است در کشور عزیز ما بالخصوص در دانشگاه تهران رواج یافته و نظیر این قبیل کتابهای تبلیغاتی به زبانهای اروپائی نیز بچاپ رسیده بوسیله دفتر مجله مزدائیسیم در پاریس واقع در خیابان گراند بلوار مقابل سینما پارامونت توزیع شده و میشوند.

این مجله بزبان فرانسه مانند ترجمه‌های فارسی جزوات اوستا از طرف انجمن زرتشتیان بمبئی تأسیس یافته و نمونه آن را نزد خود موجود دارم. آقای پورداود در زمان چاپ ترجمه‌های مزبور در سن و سال جوانی بسر میبرد و از حقیقت مطلب آگاهی نداشته والا محال بود يك امر غیر واقعی را بفلسفه‌های نسبت دهد و یا قبول نماید ترجمه‌های کذائی بنام مستعار ایشان منتشر شود و منظور موبدان و دستوران پارسی در انتشار و قفنامه این ترجمه‌ها این بود که از یکطرف بر طبق قفنامه پشوتن مارکر پارسی رفتار نموده باشند و زردشت را يك رسول موحد معرفی نمایند و از طرف دیگر بر ضد ترجمه‌های اروپائی اوستا عکس العمل پدید آورند و هر مزد راد در دین خدای موسی و عیسی و محمد بشمار آورند و تصور نمیکردند که ترقیات و پیشرفت فرهنگ در ایران عزیز ما روزی بجائی خواهد رسید که تشخیص حق از باطل در دسترس اهل تحقیق قرار گیرد. بهترین دلیل بر این مطلب این است که در ترجمه‌ها و تفسیر فارسی اوستا سعی شده است ذهن خواننده را از ارتباط واژه‌های هر مزد و هورنه و اهوره با لفظ هور بمعنی نور و روشنی منصرف سازند نه اینکه هر مزد را در معنی روشنی مخلوق خدای واقعی بشمار آورند. اما غافل از اینکه در جزوات اوستا علاوه از هر مزد خدای بزرگ زردشت چهل و دو نفر خدایان دیگر وی نیز به سه لفظ ایزد و یزدان و بنگ که هر سه در لغتنامه‌های فارسی بمعنی خداوند است موسوم شده‌اند. اما آقای پورداود در ترجمه‌های فارسی اوستا فقط هر مزد را بلفظ خداوندی توصیف کرده و بقیه ایزدان و بنهای دیگر امثال مهر و ناهید و آذر و ارت و تیشتر و غیره و غیره را بفرشته تبدیل ساخته و باین وسیله خواسته است خوانندگان ترجمه‌ها را تحت تأثیر قرار دهد و هر مزد را خدای واحد و بقیه را از فرشتگان وی بشمار آورد. بهمین جهت است که در هشت سال قبل یکی از واعظ تهران هنگامی که راجع باقلیتهای دینی در تهران بالای منبر صحبت میکرد جزوات

را می‌پیماید یکی از پایه‌های اصلی‌اش - Mitsui Petrochemical Industries Ltd . میتسوئی پتروکیمیکال ایندوستری لمیتد یعنی صنایع پتروشیمی میتسوئی با مسئولیت محدود است که در سال ۱۹۵۵ میلادی بنیان آن گذاشته شده و خود از شرکت‌های عامل چندی که وابسته به کنسرسیوم Mitsui است پدید آمده است. مؤسسه صنایع پتروشیمی میتسوئی با مسئولیت محدود امروز بزرگترین تولیدکننده محصولات پتروشیمی ژاپن است و در سال ۱۹۶۱ تولید ترکیبات آلی آن که با اصطلاح فنی محصول میانسی نامیده میشود نسبت بکل تولیدات این کالاها در آن کشور چنین بوده است : اتیلن گلیکول 50٪ فنول 25٪ و اسید ترفتالیک 48٪ فروش محصولات این مؤسسه در سال ۱۹۶۱ بالغ بر ۱/۳۶ میلیون دلار بوده است . این رقم نظر بتوسعه در سال ۱۹۶۴ بمراتب فزونی یافته است . برای پدیدآوردن چنین تأسیسات پتروشیمی‌ای تا سال ۱۹۶۲ بالغ بر ۱۱۲/۵ میلیون دلار وسیله Iwokumoktake سرمایه‌گذاری شده بود و بالنتیجه در سال ۱۹۶۳ ظرفیت سالیانه آن بدین‌ترتیب بوده است :

اتیلن 80000 تن، پروپیلن 20000 هیدروکربورهای از c4 بیلا 15000، بنرل 12000 ، تولوئول 14000 و گزیلول 12000 تن .

باید دانست که اتیلن بعنوان ماده اولیه برای محصولاتی چون اتیلن اکسید ، اتیلن گلیکول، استالید ، پلی‌اتیلن کم فشار و پرفشار بکار میرود .

پلی‌اتیلن پرفشار رامیتسوئی پتروشیمیکالز که شرکتی فرعی باتفاق E. I. Dupont است و شیوه بدست آوردن آن نیز از این یک است میسازد . این مؤسسه اجازه ساختن اسید ترفتالیک را نیز از مؤسسه Henkel آلمان غربی بدست آورده است .

بقیه از صفحه ۲۸۵

اوستا را بعنوان کتاب آسمانی اعلام داشت. این واعظ ارجمند از حقیقت ترجمه‌های فارسی آگاهی نداشته است .

و حال اینکه هر گاه در ترجمه کتاب وید برهمنان هندی ویا کتیبه‌های بابلی که صدها نام خداوند و بت و صنم بمیان آمده است فقط یکی را بصفت خداوند وبقیه را بلفظ فرشته موسوم دارند از چند خدائی بوحدت ویکتا پرستی تبدیل خواهد شد و اساساً در تمام جزوات اوستا حتی یکبار از لفظ فرشته ذکر نیست و بجای آن زمین و آسمان از یکتونوع موجودات روحانی بنام فروه‌هروفره‌وشی مالمال و پراست . اما در ترجمه‌های آقای پورداود از جزوات اوستا همه جا باستثنای هر مزد بقیه ایزدان و بنها بلفظ فرشته تبدیل شده‌اند . مقصود این است که جزوات اوستا بالخصوص دریشتها ووندیداد بطور کلی هر مزد در جلوه نور و روشنی بی‌پایان خود آفریده ظاهر گشته است و این هر مزد در روشنی مسکن دارد و لباس ستاره دار در بر کرده است . توضیح بیشتر از گنجایش محله بیرون است . آقای دکتر آبادانی در مقاله خود مسائل دیگر را نقل نموده و همه نیز متأسفانه نادرست و دور از حقیقت میباشد و پاسخ را در شماره آینده باختصار نقل و مقاله را پایان خواهیم داد.

مخلص . دکتر موسی جوان